

bezet gebied de indruk gegeven hebben dat hij gevoelig was voor publieke pressie.¹ Eerder wilde hij het tegendeel aantonen: twee maanden later, medio oktober '42, werden als represaille wegens communistische sabotage-acties in Twente nog eens drie anti-verzet-gijzelaars geëxecuteerd.

Daar bleef het bij.

De illegale acties breidden zich in '43 van maand tot maand uit, het kwam in de lente tot de grote uitbarsting der April-Meistakingen – en de anti-verzet-gijzelaars werden met rust gelaten. Dat was kennelijk conform Seyss-Inquarts bedoelingen. Die bedoelingen werden enkele maanden later duidelijk door hem uitgesproken. Eind oktober '43 deelde hij namelijk in een rondschriften aan zijn *Generalkommissare en Beaufragten* alsmede aan Harsters opvolger als *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*, Naumann, mee dat hij voornemens was, 'das Geisellager Michielsgestel' ('Beekvlief' en 'De Ruwenberg') 'in seiner bisherigen Bestimmung aufzugeben, da letzten Endes im gegebenen Falle auf die dort in Haft befindlichen Männer nicht zurückgegriffen wird und dieselben daher auf billige Art eine Märtyrergloriole erhalten.'²

Het duurde toen toch nog meer dan tien maanden voor de laatste gijzelaars, een kleine groep anti-verzet-gijzelaars uitgezonderd, in vrijheid gesteld werden. Waarom dat uitstel? Wij weten het niet. Het kan zijn dat de *Sicherheitspolizei* of de *Wehrmacht* zich verzet heeft (de *Wehrmacht*, bevreesd voor volksoptstanden, wilde steeds zoveel mogelijk gijzelaars in handen hebben) dan wel dat beide bezwaar hadden. Hoe dat zij, Seyss-Inquart blééf doen wat hij al gedaan had voordat in oktober '43 zijn rondschriften uitging: zonder de groepen gijzelaars geheel op te heffen, holde hij ze uit door, los nog van enkele honderden individuele gevallen, hele categorieën of althans flinke aantallen tegelijk vrij te laten: uit de Gestelse groep (de in

¹ Op 18 augustus '42 heeft Mennes aan de Indische gijzelaars meegedeeld dat zij binnen enkele dagen ontslagen zouden worden en op de 28ste zei hij dat in Den Haag alles al geregeld was maar dat het *Auswärtige Amt* nog niet zijn fiat had gegeven. Heeft Seyss-Inquart inderdaad ten derde male op de vrijlating *en bloc* van de Indische gijzelaars aangedrongen? Het is mogelijk, maar wij zijn er niet zeker van. Hij heeft, lijkt het, de zaak in elk geval niet zo hoog opgenomen dat hij, hetgeen hij had kunnen doen, tegen von Ribbentrops veto in beroep is gegaan bij Hitler.

Deze zaak kan ook een rol gespeeld hebben bij het eerder behandelde rekest tot overplaatsing der Indische gijzelaars, in die zin dat velen hunner vermoedelijk veronderstelden dat zij, van de anti-verzet-gijzelaars geïsoleerd, eerder vrijgelaten zouden worden. Ook de dienst die men de Duitsers bewees door met de geringe bewaking van 'De Ruwenberg' accoord te gaan (op toezegging dat men niet zou vluchten), kan samengehangen hebben met de hoop dat men aldus de kansen op vrijlating vergrootte. ² Rondschriften, 25 okt. 1943, van Seyss-Inquart (*RK, Stab, I a*).